

Demokratirådets rapport 2011

SNS Förlag
Box 5629
114 86 Stockholm
Telefon: 08-507 025 00
Telefax: 08-507 025 25
info@sns.se
www.sns.se

SNS – Studieförbundet Näringsliv och Samhälle – är ett fristående nätverk av opinionsbildare och beslutsfattare i privat och offentlig sektor. SNS vill genom forskning, bokutgivning och möten bidra till debatt och rationella beslut i samhällsfrågor.

SNS DEMOKRATIRÅD

Demokratirådet består av fristående forskare som på SNS uppdrag presenterar begrepp, analyser och resultat från undersökningar av demokratins normer och funktionsätt. Syftet är att genom årliga rapporter stimulera till en konstruktiv och saklig debatt kring demokratins villkor.

KOPIERINGSFÖRBUD!

Detta verk är skyddat av upphovsrättslagen! Kopiering, utöver lärares rätt att kopiera för undervisningsbruk enligt Bonusavtal, är förbjuden.

Demokratirådets rapport 2011

Makten i Europa

Jonas Tallberg, Derek Beach, Daniel Naurin, Teija Tiilikainen

Första upplagan
Första tryckningen

© 2011 Författarna och SNS Förlag
Grafisk form: Patrik Sundström
Tryck: TMG Sthlm, Stockholm 2011

ISSN 1400-7509
ISBN 978-91-86203-81-8

Innehåll

Förord 7

1: VEM HAR MAKT I EU? 9

Makt och maktresurser 11 · Institutionerna 15 ·
Medlemsstaterna 19 · Lobbyisterna 25

2: INSTITUTIONERNAS MAKT 30

Den formella maktindelningen 31 · Makten över EU:s
fördrag 36 · Makten inom EU:s verkställande politik 38 ·
Makten i EU:s lagstiftande politik 44 · Makten i EU:s
dömande politik 49 · Slutsatser 51

3: MEDLEMSSTATERNAS MAKT 53

Formella källor till medlemsstatsmakt 54 · Domineras
EU av de stora medlemsstaterna? 58 · Har små och
medelstora stater alls någon makt? 69 · Slutsatser 75

4: LOBBYISTERNAS MAKT 77

Vilka är lobbyisterna i EU? 79 · EU – lobbyisternas
paradis? 86 · Lobbyisternas agerande och inflytande 94 ·
Slutsatser 104

5: MAKTEN I EU 107

Maktens geografi efter Lissabon 107 · Ledarlöst EU på
gott och ont 110 · Formell och informell makt 112 ·
Strategier för att påverka och granska makten 115

Referenser 121 · Författarna 132 ·
SNS Demokratiråd 134 · Register 135

Förord

Årets rapport från SNS Demokratiråd behandlar frågan om den politiska maktens natur och fördelning i Europeiska unionen. Vem har egentligen makt i dagens EU och varför? Vi uppmärksammar särskilt tre kategorier av aktörer i EU: institutionerna, medlemsstaterna och lobbyisterna. Vad har Lissabonfördraget inneburit för fördelningen av makt mellan EU:s institutioner? Domineras EU:s mellanstatliga organ alljämt av de stora ländernas regeringar eller har tyngdpunkten i det utvidgade Europa skiftat till de små och medelstora ländernas fördel? I vilken utsträckning är politiska beslut i EU i själva verket följden av påtryckningar från intressegrupper, och i så fall vilka?

Årets rapport är den tredje från SNS Demokratiråd med fokus på Europafrågor. SNS vill med denna satsning stimulera till en aktiv och välinformerad debatt om politik och demokrati i Europa. Genom rapporterna får forskare tillfälle att bidra med begrepp, analyser och resultat till det offentliga samtalet om Europa.

Demokratirådet består i år av docent Derek Beach, docent Daniel Naurin och docent Teija Tiilikainen, under ordförandeskap av undertecknad, som medverkat både som författare och redaktör. Susanna Lindberg har förtjänstfullt översatt kapitel 2 och 3 till svenska. Rapporten är ett lagarbete där rådets samtliga medlemmar bidragit till texten och gemensamt ansvarar för slutsatser och förslag. Demokratirådet har arbetat under full akademisk frihet, och i likhet med vad som gäller för alla SNS skrifter svarar författarna ensamma för rapportens innehåll.

Stockholm i februari 2011

JONAS TALLBERG

Professor i statsvetenskap